

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden 28 mei 1959)

Nr. 5(De vroegere stukken zijn gedrukt in de zittingen
1957—1958 en 1958—1959)**Algemene beschouwingen**

De ondergetekende heeft met voldoening geconstateerd, dat de vaste Commissie voor Justitie waardering heeft voor de strekking van het ontwerp tot wijziging van het tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken, waarbij van het systeem van remuneratie voor de arbeid van de griffier met de zijnen definitief wordt overgegaan op een stelsel van retributie voor de arbeid van de rechterlijke macht als geheel.

De commissie stelt intussen de principiële vraag aan de orde of een retributie voor de rechtsbedeling aanvaardbaar is. De ondergetekende moge eerst opmerken, dat men in omliggende landen ook griffierechten pleegt te heffen; een principiële kwestie schijnt men daar niet in het geding te brengen. Een zodanige kwestie rijst, naar zijn oordeel, eerst, wanneer een retributie op een dusdanig hoog bedrag wordt gesteld, dat zij prohibitief gaat werken. Zolang dat niet het geval is, blijft er slechts een vraag van opportuniteit. In dat licht gezien moet naar voren worden gebracht, dat de zuivere inkomsten van de griffierechten, naar schatting, f 2 000 000 per jaar bedragen. Het is ondoenlijk concrete cijfers te geven over de perceptiekosten. Deze liggen grotendeels in de personele sfeer. Op grote griffies zou de afschaffing van de griffierechten kunnen leiden tot vermindering van de bezetting van de boekhoudafdeling. Op de kleine griffies worden de werkzaamheden van de boekhouding verricht door een ambtenaar, die ook andere taken heeft. Het is, vooral voor deze griffies, niet te schatten hoe groot de bezuiniging zou zijn door het afschaffen van delen van de boekhouding. De perceptiekosten zijn niet gering, maar de totale opbrengst van de rechten is vele malen groter.

Dat er sprake zou zijn van een achterstelling ten nadele van burgerlijke zaken in verhouding tot strafzaken en belastingzaken, kan de ondergetekende niet beamen. In strafzaken dagvaardt de Staat; de verdachte kan niet kiezen of hij al dan niet in een proces betrokken wil worden. Bij de administratieve rechtspraak in belastingzaken heeft appellant wél een zekere keuze. Maar ook hier is het primair het optreden van de Staat, welke iemand ertoe brengt tegen (vermeende) onjuiste aanslagen te opponeren. In burgerlijke zaken ligt het echter anders. Regel is, dat de daaraan ten grondslag liggende geschillen zijn veroorzaakt door iets anders dan het publiekrechtelijk ingrijpen van de Overheid. Partijen kunnen de beslissing van de rechter inroepen. Zij kunnen ook op andere wijze een uitspraak trachten te krijgen (b.v. arbitrage). Het verschil tussen de drie soorten rechtspraak komt verder tot uitdrukking in de regeling van de kosten. In civiele zaken komen deze altijd voor rekening van (een van de) partijen, in strafzaken voor rekening van de Staat, terwijl in administratieve zaken een veroordeling in kosten kan, maar niet behoeft, plaats te vinden.

Om een prohibitieve werking van het griffierecht te voorkomen, is o.m. de voorziening getroffen, dat in bepaalde gevallen gratis of voor verminderd tarief kan worden geprocedeerd.

Het tweede preliminaire punt, waarover een vraag wordt gesteld, betreft de wijze van vaststelling der tarieven voor justitiekosten, waarbij niet alleen gedacht wordt aan griffierechten, maar ook aan getuigenkosten, deurwaarderskosten,

salarissen voor deskundigen. Het blijkt telkens weer, zo wordt in het voorlopig verslag opgemerkt, dat bij wijziging in de waarde van de geldeenheid de wettelijke regelingen, waarin bepaalde tarieven in guldens worden uitgedrukt, ten achter blijven bij de feitelijke ontwikkeling. Vaststelling van de bedragen bij algemene maatregel van bestuur of wijziging bij algemene maatregel van bestuur van de bij de wet vastgestelde bedragen wordt aanbevolen. Het betreft hier, naar de mening van de commissie, niet zulke essentiële rechten en plichten van de burgers, dat daarin alleen met medewerking van de Staten-Generaal verandering zou mogen worden gebracht, aangezien toch de Regering voor elke door haar aangebrachte wijziging verantwoording aan de Staten-Generaal schuldig zou blijven.

De ondergetekende deelt het door de commissie naar voren gebrachte bezwaar tegen het gebrek aan soepelheid van wettelijk vastgestelde bedragen. Een zekere delegatie van bevoegdheid in dezen aan de Kroon neemt hij dan ook gaarne in het ontwerp op. In de nota van wijzigingen, welke bij deze memorie van antwoord is gevoegd, worden enkele desbetreffende bepalingen voorgesteld. De delegatie met betrekking tot de in de eerste titel van het wetsontwerp geregelde rechten is beperkt tot de bevoegdheid tot wijziging van de aldaar vastgestelde bedragen binnen bepaalde grenzen. De ondergetekende heeft zich hierbij het bovenvermelde principe, dat de hoogte van de rechten geen prohibitief karakter mag dragen, voor ogen gehouden. Een zekere mate van rechtstreekse invloed van de wetgever in formele zin dient zijns inziens in verband daarmee behouden te blijven. Hij acht deze overigens voldoende verzekerd, indien de marge voor verandering, in verband met wijzigingen in de prijzen van goederen en diensten, op 50 pct. wordt gesteld. Iets anders ligt het, naar zijn oordeel, ten aanzien van de deurwaarderskosten en vergoedingen aan getuigen en deskundigen. Deze bedragen moeten soepel aan veranderingen in het loon- en prijspeil kunnen worden aangepast. Daarbij dient de enige maatstaf te zijn de redelijkheid van de vergoeding, gezien het algemene prijspeil voor dienstenverlening. De regeling kan mitsdien zonder begrenzing aan de algemene maatregel van bestuur worden overgelaten. Wel is het gewenst om in de wet de ambtshandelingen van de deurwaarders op te sommen, welke voor vergoeding in aanmerking komen. Wijzigingen in deze geest zijn in de zesde titel aangebracht.

Met instemming heeft de ondergetekende gelezen, dat de commissie de heffing van een vastrecht voor elke procedure en de afschaffing van afzonderlijke betalingen voor getuigenverhoren, pleidooien etc. toejuicht. De vereenvoudiging is, naar het oordeel van de commissie, echter iets te ver doorgetrokken. Zij stelt een grotere differentiatie voor. Met name acht zij een verlaging wenselijk van het voorgestelde griffierecht voor zaken, waarin de hoofdsom tussen f 500 en f 1000 ligt (blz. 2, rechterkolom, bovenaan) en voor kantongerechtszaken, geldvorderingen van f 50 tot f 100 betreffende (blz. 3, linker kolom, 3de volle alinea).

Bij nader overwegen acht ook de ondergetekende het verschil te groot tussen het recht van f 12,50 (alleen door de eiser verschuldigd) voor zaken, f 500 of iets minder betreffende, en het recht van f 100 (f 50 te betalen door de eiser en f 50 te betalen door de gedaagde), verschuldigd voor zaken, die meer dan f 500 betreffen. Hij is dan ook gaarne bereid meer differentiatie in de hoogte van de rechten aan te brengen. Hij meent intussen, dat de wijzigingen niet zo ver moeten gaan, dat de met het ontwerp beoogde vereenvoudiging van perceptie en controle teloor zou gaan. Dit zou bij voorbeeld het geval zijn, indien het recht zou veranderen bij wijziging van de eis; er zij trouwens op gewezen, dat het ontwerp ook restitutie van griffierecht uitsluit bij vermindering van de eis in kantongerechtszaken. Aan de gedachte van een vast recht dient zijns inziens te worden vastgehouden. Voorts is ervan uitgegaan, dat een wijziging in de voorstellen niet mag leiden tot verlies aan inkomsten voor de Staat. Andere, meer urgente, voorzieningen zouden dan in het gedrang komen.

De ondergetekende kan zich verenigen met de gedachte van de commissie om in de rechtbankzaken te onderscheiden tus-

sen die, waarin een hoofdsom van f 500 tot f 1000 wordt gevorderd, en de overige zaken. Een verder gaande onderscheiding acht hij echter niet wenselijk. Zou men nl. een hoger recht vaststellen voor zaken, waarin een hoofdsom van f 10 000 tot f 100 000 wordt gevorderd, en eventueel nog een hoger recht voor zaken, waarin een hoofdsom van f 100 000 wordt gevorderd, dan zou het, gezien de hoogte van de bedragen, welke in deze zaken zouden moeten worden geheven, bezwaarlijk zijn, niet over te gaan tot gedeeltelijke restitutie van het betaalde griffierecht bij vermindering van de eis. Daardoor zou, zoals gezegd, een van de aantrekkelijke kanten van het ontwerp worden weggenomen. Verder wordt opgemerkt, dat onderzoeken hebben uitgewezen, dat in vele zaken niet een bepaalde som geld wordt gevorderd. Het zou zeer ver gaan, indien men ook in die zaken zou willen differentiëren. Uit het betoog der commissie valt trouwens te concluderen, dat zij zulks ook niet wenst. Vrijwel steeds zijn de belangen van vorderingen, waarbij niet een bepaalde som wordt gevorderd, te waarden op meer dan f 1000. Men kan echter geenszins stellen, dat zij ook onder de f 100 000 liggen. De ondergetekende meent, dat, gelet op een en ander, gekozen dient te worden voor een stelsel van een uniform recht in de rechtbankzaken, waarbij echter voor enkele speciale duidelijk af te bakenen categorieën een uitzondering wordt gemaakt.

Eén van die categorieën wordt gevormd voor de zaken, waarin f 1000 of minder wordt gevorderd. Een belangrijke reden om daarin een lager recht te heffen is, dat op die wijze beter kan worden aangesloten aan het recht, dat in kantongerechtszaken wordt geheven. Ten einde evenwichtige verhoudingen te scheppen, stelt de ondergetekende het volgende stelsel voor: *a.* in rechtbankzaken bedraagt het recht $2 \times f 50$ (resp. voor eiser en voor gedaagde); *b.* in de rechtbankzaken, waarin een hoofdsom van f 1000 of minder wordt gevorderd, wordt echter een recht van $2 \times f 25$ geheven; *c.* in kantongerechtszaken wordt een recht van $1 \times f 25$ geheven (alleen van eiser); *d.* in de kantongerechtszaken, waarin een hoofdsom van f 200 of minder wordt gevorderd, wordt echter een recht van $1 \times f 10$ geheven; *e.* in de kantongerechtszaken, waarin een hoofdsom van f 50 of minder wordt gevorderd, wordt geen recht geheven.

Dit voorstel houdt ook een wijziging in ten aanzien van de aanvankelijke voorstellen, het recht in kantongerechtszaken betreffende. Er wordt een grens getrokken bij de zaken, waarin f 200 wordt gevorderd; deze grens sluit aan bij die van de mogelijkheid tot het instellen van hoger beroep. Voor de onder die grens gelegen zaken wordt ten opzichte van het oorspronkelijk voorstel een vermindering voorgesteld. Dit heeft mede het voordeel, dat de overgang naar de daarbij aansluitende categorie, nl. van zaken, waarin f 50 of minder wordt gevorderd, minder groot is. Anderzijds wordt voor de overige zaken een verhoging voorgesteld. Het nieuwe — op zich zelf zeker niet prohibitieve — bedrag maakt de overgang naar de aansluitende categorie, nl. van de rechtbankzaken met een vordering tot f 1000, meer geleidelijk. Ook in de door de commissie geopperde gedachte om voor rechtbankzaken, waarin f 1000 of minder wordt gevorderd, een recht van f 25 te heffen, zou de verhouding met de kantongerechtszaken nog weinig in evenwicht zijn; in die rechtbankzaken zou het recht $2 \times f 25$ en in de kantongerechtszaken $1 \times f 12,50$ zijn: een verhouding dus van 4 : 1. Volgens het thans gedane voorstel zal de verhouding 2 : 1 zijn. Een vermindering van het verschil is te meer gemotiveerd, wanneer men denkt aan de kantongerechtszaken, waarin niet een bepaald bedrag wordt gevorderd (b.v. ontruimingen). In het bovenstaande is vastgehouden aan de regel, dat in kantongerechtszaken geen recht verschuldigd is door de gedaagde. De ondergetekende nam er gaarne nota van, dat de commissie de daarvoor in de memorie van toelichting aangevoerde argumenten doorslaggevend heeft geacht.

In deze voorstellen zijn in kantongerechtszaken gedingen en verzoekschriften, evenals in het voorliggend ontwerp, aan een zelfde recht onderworpen. Een groot deel van deze verzoekschriften, voor zover niet betrekking hebbende op de betaling

van een bepaalde, kleine geldsom, betreffen zeer aanzienlijke belangen. Te denken valt bij voorbeeld aan pachtrechten, zodat een vastrecht van f 25 zeker gemotiveerd moet worden geacht.

Een zelfde bedrag acht de ondergetekende redelijk voor het vastrecht voor verzoekschriften, ingediend bij rechterlijke colleges. Het tarief voor deze verzoekschriften komt hiermede gelijk te liggen met het tarief van het laagste vastrecht voor rechtbankzaken. Deze verhouding komt de ondergetekende juist voor. In het voorliggende ontwerp was het vastrecht voor bepaalde, in artikel 7 genoemde, verzoekschriften reeds op dit bedrag vastgesteld. Ook voor de andere, bij rechterlijke colleges ingediende verzoekschriften acht de ondergetekende een vastrecht ten bedrage van f 25 geenszins prohibitief. Voorgesteld wordt daarom in artikel 6 f 15 te vervangen door f 25 en artikel 7 te laten vervallen. Door de commissie is bij artikel 7 bezwaar gemaakt tegen een verschil van tarief voor verschillende categorieën van verzoekschriften, ingediend bij rechterlijke colleges. De ondergetekende deelt dit bezwaar. Bovenstaand voorstel neemt dus ook dit bezwaar weg.

Naar analogie van het vastrecht voor verzoekschriften in het algemeen wordt voorgesteld ook voor het verzoek voor de opening van een gerechtelijke rangregeling buiten faillissement het vastrecht op f 25 te bepalen (vide art. 11).

In de bijgaande nota van wijzigingen zijn bovenvermelde voorstellen opgenomen.

De commissie brengt vervolgens de mogelijkheid van differentiatie van het te betalen vastrecht in onteigeningszaken ter sprake. Zij wijst er zelf reeds op, dat daarbij zou moeten worden afgeweken van de normale maatstaven: als criterium acht zij mogelijk de hoogte van de som, welke bij de dagvaarding als schadevergoeding wordt aangeboden. De ondergetekende meent, dat deze suggestie samenhangt met de eerder behandelde, welke ertoe strekte ook te differentiëren tussen zaken, waarin f 10 000 tot f 100 000 wordt gevorderd, en die, waarin meer dan f 100 000 wordt gevorderd. Nu deze laatste suggestie niet kan worden overgenomen, meent hij ook de thans aan de orde zijnde niet te moeten volgen. Daarbij wordt erop gewezen, dat het aantal onteigeningszaken, waarin het om f 1000 of minder gaat, zo gering is, dat het voordeel van differentiatie niet opweegt tegen het nadeel van de vermeerdering van werk, welke uit een scherp afbakenen van de gevallen zou moeten voortvloeien.

Met de commissie is de ondergetekende van oordeel, dat een recht van f 50 voor zaken in kort geding te hoog is. Hij is bereid het voorstel van de commissie te volgen en het recht te bepalen op f 25. Dit heeft ook het voordeel, dat aangesloten wordt bij het vastrecht in kantongerechtszaken.

Wat betreft de vraag of het gewent is, dat in kort-gedingzaken ook de gedaagde tot betaling van een recht wordt verplicht, zij opgemerkt, dat deze verplichting volgens het huidige tarief bestaat. In de praktijk blijkt de inning van het recht in gevallen, waarin de gedaagde in persoon verschijnt, echter zoveel praktische moeilijkheden op te leveren, dat van het handhaven van de huidige bepaling ware af te zien. Een van de moeilijkheden is, dat het nog weleens voorkomt, dat de griffie pas achteraf over het aanhangig zijn van een procedure wordt ingelicht. Het belang van een soepele behandeling van de onderhavige zaken nu weegt, naar het oordeel van de ondergetekende, zwaarder dan het belang van de — eerst bij scherp administratief toezicht — te verkrijgen vermeerdering van inkomsten voor de Staat.

De ondergetekende is er erkentelijk voor, dat de commissie het redelijk acht, dat het geding in reconventie, volgens het ontwerp, niet als een afzonderlijk geding wordt beschouwd.

De commissie sluit zich aan bij het voorstel van mr. W. Schenk, vervat in diens artikel in het N.J.B. (1958, blz. 323), strekkende tot verlaging van het griffierecht voor verstekzaken. De ondergetekende moge hierover het volgende naar voren brengen. Mr. Schenk denkt speciaal aan incasso's van niet betwiste vorderingen. Enerzijds meent de ondergetekende,

anders dan mr. Schenk, dat het aantal van dergelijke gevallen betrekkelijk klein is; anderzijds moet hij wijzen op de praktische consequenties van het voorstel. Het gebeurt nogal eens, dat het verstek gedurende de termijn, door de rechter voor het vonnis gesteld, wordt gezuiverd. Dan zou het griffierecht verhoogd moeten worden. Bij de controle zouden alle zaken nagelopen moeten worden om te zien of het verstek al dan niet werd gezuiverd. Op grond van het vorenstaande meent de ondergetekende op het onderhavige punt geen wijziging in het wetsontwerp te moeten aanbrengen.

Het vastrecht in kantongerechtszaken, waarin meer dan f 50, doch minder dan f 200 als hoofdsom wordt gevorderd, kwam hierboven reeds ter sprake. Om een meer geleidelijke overgang naar de zaken, waarin f 50 of minder wordt gevorderd, tot stand te brengen, is nader voorgesteld dit recht te brengen op f 10. De ondergetekende acht een dergelijk bedrag geenszins prohibitief voor zaken, waarin meer dan f 50 wordt gevorderd. Een verhoging van de grens der vrijstelling tot f 100 acht hij dan ook niet gewent.

De ondergetekende nam kennis van de in het voorlopig verslag gemaakte opmerkingen over de competentiegrens voor kantongerechtszaken. Hij meent, dat deze materie buiten het onderhavige ontwerp staat.

Hierboven is reeds opgemerkt, dat de vaststelling van de beloning voor de diensten van deurwaarders reeds aanstonds door de wetgever aan de algemene maatregel van bestuur kan worden overgelaten. Dat voorstel gaat er intussen van uit, dat de werkzaamheden van de deurwaarder, die voor beloning in aanmerking komen, in de wet zelf opgesomd blijven. De hoogte van de bedragen zal echter door de Kroon worden bepaald. Het ligt in het voornemen van de ondergetekende te bevorderen, dat de bedragen worden opgenomen in het Deurwaardersreglement. Een herziening daarvan staat op stapel. Wat de hoogte van de bedragen betreft, zij opgemerkt, dat die van het oorspronkelijke wetsontwerp tot uitgangspunt zullen dienen; de meeste bedragen zullen hoger komen te liggen dan in het wetsontwerp, omdat, sedert de indiening daarvan, de prijzen voor diensten zijn verhoogd. Het is redelijk daarmede ook bij deze materie rekening te houden.

Een wijziging van de tarieven voor vergoedingen aan advocaten en procureurs is niet in het ontwerp opgenomen. De ondergetekende moge erop wijzen, dat hem zelf, noch zijn ambtsvoorgangers concrete voorstellen van de zijde van de Nederlandse Orde van Advocaten tot wijziging van dit inderdaad verouderde tarief hebben bereikt. Mogelijk is dit een gevolg van de door de commissie gesignaleerde elasticiteit. Mocht de wenselijkheid tot wijziging blijken, dan zal de ondergetekende gaarne desbetreffende voorstellen in overweging nemen. Hij zou het niet juist achten op eventuele voorstellen vooruit te lopen door reeds thans een oordeel te geven over de vorm, waarin een wijziging tot stand gebracht zou moeten worden.

Met betrekking tot de regeling van de vergoeding van reisen verblijfskosten van de leden van de rechterlijke macht is er inderdaad een leemte in het ontwerp. In de hierbijgaande nota van wijzigingen zijn voorstellen opgenomen, strekkende tot aanvulling van artikel 23 met reisen- en verblijfskosten en tot wijziging van artikel IX van het ontwerp in deze zin, dat artikel 221 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet wordt ingetrokken, maar daarin wordt bepaald, dat de rechter een voorschot voor reisen- en verblijfskosten, voortvloeiend uit een gerechtelijke plaatsopneming, kan bevelen en bij een ambts-halve te ondernemen descente de partij moet aanwijzen, te wiens laste de bedoelde kosten zullen komen.

Naar aanleiding van de opmerkingen met betrekking tot de verschillende artikelen zij het volgende naar voren gebracht.

Artikel I

Artikel 1. Aan dit artikel is een tweede lid toegevoegd, waarin aan de Kroon de bevoegdheid wordt gedelegeerd, de in deze titel voorkomende bedragen, binnen de reeds boven aangegeven grenzen, bij algemene maatregel van bestuur te wijzigen.

Artikel 2. In de nota van wijzigingen wordt voorgesteld „voorschotten” in artikel 2 te wijzigen in „verschotten”.

Naar de ondergetekende meent, geeft het eerste lid van artikel 3 voor rechtbankzaken en artikel 12 voor kantonrechtzaken afdoend antwoord op de vraag van de commissie of b.v. een aantal met name genoemde erfgenamen of een aantal leden van een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid als meer dan één gedaagde wordt beschouwd. Wanneer deze erfgenamen of leden van een vereniging bij een zelfde procureur verschijnen en gelijkluidende conclusies nemen, worden zij als één partij beschouwd. Verschijnen zij bij meer dan één procureur en/of worden verschillende conclusies genomen, dan zullen zij als meer dan één partij worden beschouwd. Dat — met inachtneming van het bovenstaande — elke gedaagde partij het vastrecht verschuldigd is, acht de ondergetekende billijk. Wanneer meer dan één procureur verschijnt en/of meer dan één conclusie wordt genomen, nemen de werkzaamheden van het gerecht naar rato toe.

Het griffierecht is door de eiser verschuldigd na de eerste uitroeping van de zaak ter terechtzitting (art. 2). Hieruit volgt, dat bij schikking vóór de eerste uitroeping en daaropvolgend roeyement geen griffierecht zal behoeven te worden betaald. Wanneer de zaak echter niet vóórdien is geroeyerd, blijft de eiser — of hij al dan niet is verschenen — griffierecht verschuldigd. Het zou, naar het oordeel van de ondergetekende, te ver voeren om te differentiëren in de zaken, waarin de eiser wél of niet is verschenen. Dit zou weer extracontrole eisen; zulks terwijl eiser het in eigen hand heeft — door tijdig zijn eis in te trekken — om geen recht verschuldigd te zijn.

Wat de procedures inzake ruilverkavelingen betreft, is de ondergetekende van oordeel, dat deze procedures niet als „twee-partijenprocedures” kunnen worden aangemerkt.

De gedachte, in het voorlopig verslag geuit, dat men de verwijzing van een degerlijke zaak door de rechter-commissaris naar de terechtzitting als een dagvaarding zou kunnen beschouwen en de plaatselijke commissie als gedaagde partij, vindt naar het oordeel van de ondergetekende geen steun in de Ruilverkavelingswet. De bepaling, vervat in het tweede lid van de artikelen 75, 91 en 111, beschouwt de vertegenwoordigers van de centrale en van de plaatselijke commissie en de aan dezen toegevoegde landmeter niet als partij, maar kenmerkend als deskundigen of getuigen. De regeling van een mogelijke verdeling van de proceskosten, vervat in artikel 77 en van overeenkomstige toepassing verklaard in de artikelen 91 en 111, zou veeleer de indruk kunnen geven, dat de belanghebbenden, met wie wel overeenstemming is bereikt over de schatting, resp. toedeling of geldelijke regeling, als tegenpartij worden beschouwd van de belanghebbende, met wie die overeenstemming niet is bereikt. Deze conclusie zou de ondergetekende echter, zoals gezegd, ook niet willen trekken. Gezien het bovenstaande is er, naar zijn mening, zeker geen aanleiding de centrale en plaatselijke commissies met de betaling van rechten voor een gevoerde procedure te belasten, nog afgezien van het feit, dat alle kosten, welke de centrale en de plaatselijke commissie dragen, ten laste van het Rijk komen.

Het onderscheid, gemaakt in de circulaire van 13 december 1952 tussen zaken betreffende schattingen en plannen van verkaveling (toedelingen) enerzijds en procedures betreffende toekenning en omschrijving van rechten anderzijds, blijkt in de praktijk vrij willekeurig. Ook in de laatstgenoemde procedures heeft men dikwijls te maken met klachten, welke niet de rechten van een ander betwisten, maar b.v. betrekking hebben op een — niet met de werkelijke situatie overeenkomende — aantekening in het kadaster. Anderzijds is het mogelijk, dat klachten over schattingen of toedelingen wel rechten van derden betwisten. Het in de circulaire gemaakte onderscheid maakt daardoor in de praktijk weleens een willekeurige indruk. De ondergetekende stelt een wijziging van de Ruilverkavelingswet 1954 voor, ten einde wettelijk vast te stellen, dat in ruilverkavelingszaken, voortvloeiende uit een verwijzing door de rechter-commissaris naar de rechtbank, vastrecht, als

bedoeld in de Wet Tarieven in burgerlijke zaken, verschuldigd is door de reclamant.

De ondergetekende ziet geen reden, deze gedingen geheel vrij te stellen van de betaling van het vastrecht. De vaststelling van rechten, de schattingen en de toedelingen zijn in de Ruilverkavelingswet met veel waarborgen omgeven. Wanneer een belanghebbende, niettegenstaande deze waarborgen, meent door middel van een procedure tot de uiteindelijke vaststelling van zijn recht, van de schatting of de toedeling te moeten komen, is het niet onredelijk, dat hij daarvoor een recht moet betalen. Moeilijkheden met de invordering van griffierecht hebben zich in de praktijk niet voorgedaan, in tegenstelling met de invordering van griffierecht van gedaagden in kantonrechtzaken en in kort-gedingzaken. Ook in het feit, dat de reclamant veelal in persoon verschijnt, ziet de ondergetekende derhalve geen aanleiding deze procedure van de heffing van vastrecht vrij te stellen.

Aan artikel 2 zijn twee nieuwe leden toegevoegd, waarin de in het algemene deel van deze memorie gedane voorstellen met betrekking tot het te heffen vastrecht in rechtbankzaken zijn verwerkt.

Artikel 3. De opmerking van de commissie met betrekking tot het derde lid van dit artikel is juist. In de nota van wijzigingen wordt voorgesteld de bepaling aan te vullen. Behalve de verwijzing naar artikel 285 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt opneming van een bepaling voorgesteld, welke voor de vordering tot voeging of tussenkomst hetzelfde vastrecht vaststelt als voor de vordering in het oorspronkelijke geding. De ondergetekende acht het redelijk, dat van de partij, die zich voegt of tussenkomt, hetzelfde recht wordt gevraagd als waaraan de eiser en gedaagde in het oorspronkelijke geding zijn onderworpen.

Artikel 6. De commissie aarzelt bij de vorming van haar oordeel over de vrijstelling van de betaling van het vastrecht voor verzoekschriften, gericht tot de president.

Een deel van de leden van de commissie zou deze verzoekschriften wel aan een recht willen onderwerpen. Volgens het huidige tarief behoeft voor dergelijke verzoekschriften geen griffierecht betaald te worden, omdat de griffie bij behandeling en afdoening daarvan niet is ingeschakeld.

In het thans voorgestelde systeem wordt het recht niet meer beschouwd als vergoeding voor griffiewerkzaamheden alleen, maar voor alle werkzaamheden van het gerecht. Hierin zou dus een motief kunnen liggen, ook voor verzoekschriften, gericht tot de president, vastrecht te heffen. Dit stuit echter op zeer grote praktische moeilijkheden. De aard van deze verzoekschriften brengt mede, dat zij vrijwel altijd met spoed moeten worden afgedaan en op elke tijd van de dag ter afdoening moeten kunnen worden aangeboden, veelal ook buiten de uren, gedurende welke de griffie geopend is. De verplichting tot betaling van enig recht, alvorens tot afdoening zou kunnen worden overgegaan, zou te veel vertraging betekenen. Deze betaling zou alleen op de griffie en dus slechts gedurende de tijden van openstelling daarvan kunnen geschieden.

Terecht merken andere leden van de commissie op, dat de afdoening van dergelijke verzoekschriften slechts zeer weinig werk vereist. Bovendien zou het recht slechts een extra-opbrengst betekenen in de — niet talrijke — gevallen, waarin geen procedure op het verzoekschrift volgt. Dit brengt mee, dat deze extra-opbrengst zo gering zou zijn, dat dit voordeel zeker niet opweegt tegen het nadeel van de boven gereleveerde moeilijkheden.

Artikel 7. Zoals reeds in het algemene deel van deze memorie is opgemerkt, deelt de ondergetekende het bezwaar van de commissie tegen dit artikel. In de nota van wijzigingen wordt dan ook voorgesteld het artikel te laten vervallen.

Artikel 8. De ondergetekende meent, dat dit artikel op een tweetal punten moet worden aangevuld. De term „ten gevolge heeft” is te eng; ook dan zal een verrekking van het voor het rekest betaalde recht met het voor een procedure te betalen recht plaats moeten hebben, wanneer de procedure niet een

gevolg is van de behandeling van het verzoekschrift, maar daarop volgt zonder oorzakelijk verband. Voorgesteld wordt dan ook „ten gevolge heeft” te vervangen door „wordt gevolgd door”.

Voorts zal met zoveel woorden moeten worden bepaald, dat voor een verzoekschrift, ingediend in de loop van een procedure, geen apart recht behoeft te worden betaald. Het systeem van één vast recht voor elk geding laat praktisch geen andere opvatting toe, doch in het ontwerp komt het niet duidelijk uit. Bij nota van wijzigingen wordt voorgesteld aan artikel 8 een nieuw eerste lid van deze strekking toe te voegen.

Artikelen 9 en 10. De commissie vraagt zich af of griffierechten van f 60 voor het indienen van een verzoekschrift tot verlening of verlenging van surséance en van f 100, te voldoen door de curator in een faillissement (waarnaast degene, die een faillissement aanvraagt, ook nog eens f 15 zal moeten betalen), niet te hoog zijn. Zij zal gaarne de gronden vermelden, welke aan deze bedragen ten grondslag liggen.

Het bedrag van f 100, te betalen door de curator in een faillissement, is vastgesteld naar analogie van het vastrecht, dat in totaal voor een gewone rechtbankprocedure moet worden betaald. Het werk, voor de rechtbank (dus voor een rechter-commissaris, griffier en het college) voortvloeiend uit een faillissement, is zeker niet geringer in omvang dan het werk, dat in het algemeen voor een rechtbankprocedure met een eis van meer dan f 1000 moet worden verricht. In een dergelijke procedure moet $2 \times f 50$ vastrecht worden betaald. Aan de hand daarvan is het vastrecht voor een faillissement vastgesteld. Hierbij is geen rekening gehouden met de behandeling van het verzoek, waarbij het faillissement wordt aangevraagd. Voor de behandeling daarvan wordt het normale vastrecht geheven.

Bij de verlening van surséance van betaling is één bedrag aan vastrecht vastgesteld voor de behandeling van het verzoek en de werkzaamheden van het gerecht, voortvloeiend uit de verlening van de surséance. Deze laatste werkzaamheden zijn in omvang veel geringer dan die, welke een faillissement meebrengt. De ondergetekende meent, dat het verschil in hoogte van de beide bedragen de verhouding van de hoeveelheid werk ener- en anderzijds wel goed benadert.

In artikel 9 wordt een redactionele wijziging aangebracht, omdat de woorden „in afwijking van artikel 6” overbodig zijn.

Naar aanleiding van de opmerkingen der commissie over het vierde lid van artikel 10 wordt in de nota van wijzigingen voorgesteld, na de eerste volzin in artikel 10, vierde lid, op te nemen, dat het eerste lid van artikel 3 van overeenkomstige toepassing is. Ook wanneer het verzoekschrift uitgaat van meer dan één verzoeker, zal dan slechts eenmaal het daarvoor vastgestelde vastrecht, zijnde thans naar analogie van het vastrecht voor verzoekschriften in het algemeen f 25, verschuldigd zijn.

Artikelen 12 en 13. Overeenkomstig het in het algemene deel van deze memorie uiteengezette voorstel is een wijziging van deze artikelen in de nota van wijzigingen opgenomen.

In het nieuwe artikel 12 is artikel 3 van overeenkomstige toepassing verklaard, waardoor de bepaling betreffende vorderingen tot voeging of tussenkomst ook ten aanzien van deze gedingen beperkt wordt tot de vorderingen tot voeging of tussenkomst, als bedoeld in artikel 285 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

De redactie van het nieuwe artikel 12 maakt artikel 13 overbodig.

Artikel 15. De ondergetekende is bereid aan partijen, die door een procureur of, in kantongerechtszaken, door een gemachtigde vertegenwoordigd zijn, gratis een afschrift extra te doen verstrekken. Voor artikel 15 is een aanvulling in deze zin voorgesteld in de nota van wijzigingen.

Artikel 17. Het ontbreken van een bepaling, als vervat in artikel 28 van het huidige tarief, scheidt mogelijkheden tot twijfel, zoals de commissie terecht opmerkt. In de nota van wijzigingen heeft de ondergetekende een overeenkomstige bepaling als derde lid van artikel 17 opgenomen.

Artikel 23. Ingevolge de opmerking aan het slot van het algemene deel van het voorlopig verslag over de regeling voor de vergoeding van reis- en verblijfkosten van leden van de rechterlijke macht wordt aanvulling van artikel 23 voorgesteld.

Artikelen 24, 26 en 27. De ondergetekende heeft het voorstel overgenomen om in het derde en vierde lid van artikel 24, in het derde lid van artikel 26 en in het eerste lid van artikel 27 de daar bedoelde termijn in plaats van op veertien dagen te stellen op een maand. In de nota van wijzigingen is het een en ander verwerkt.

In het ontwerp was in de artikelen 26 en 27 abusievelijk nog het woord „griffierechten” gebruikt. In de nota van wijzigingen is dit gerectificeerd.

Het komt de ondergetekende overbodig voor, cassatie mogelijk te maken van beslissingen over de verschuldigdheid van griffierecht, waarop door de Nederlandse Orde van Advocaten wordt aangedrongen. In het voorlopig verslag wordt reeds opgemerkt, dat geschillen over het nieuwe, veel eenvoudiger, tarief zich nog minder vaak zullen voordoen dan over het bestaande. De ondergetekende onderschrijft deze opinie en ziet dan ook geen reden thans de mogelijkheid van cassatie te openen.

Artikel 28. In het voorliggende ontwerp wordt in dit artikel abusievelijk verwezen naar artikel 15 in plaats van naar artikel 25. In de nota van wijzigingen wordt deze fout hersteld. De redactie is ook overigens verbeterd.

Artikel II

Artikelen 53, 54, 55, 58, 59a, 59b en 59d. Het zij de ondergetekende vergund, de beantwoording van de verschillende in het voorlopig verslag naar aanleiding van deze artikelen gemaakte opmerkingen samen te vatten.

Zoals in het algemene gedeelte van deze memorie reeds is meegedeeld, is de ondergetekende bereid, de vaststelling van de tarieven voor aan de deurwaarders toekomende vergoedingen uit het wetsontwerp te lichten en de bevoegdheid tot vaststelling daarvan te delegeren aan de Kroon. In verband daarmee is artikel II van het wetsontwerp in de nota van wijzigingen anders opgezet. In artikel 53 is opgenomen de delegatie aan de Kroon van de bevoegdheid tot vaststelling van de aan de deurwaarders toekomende bedragen. Artikel 54 geeft een opsomming van de ambtshandelingen, welke voor een vergoeding in aanmerking komen. Daarbij is de opsomming van de ambtshandelingen in artikel II van het wetsontwerp gevolgd. Hier en daar kon een algemene aanduiding voor een categorie worden gegeven; in de algemene maatregel van bestuur kunnen, waar nodig, gedifferentieerde tarieven voor een categorie worden vastgesteld.

Deze opzet brengt mee, dat de niet-ambtelijke werkzaamheden van de deurwaarders niet meer aan de orde komen. Met de commissie is de ondergetekende van oordeel, dat de beloning voor die werkzaamheden losstaat van de materie van het onderhavige ontwerp.

De opmerkingen van het voorlopig verslag over de andere onderdelen van artikel II zal de ondergetekende, voor zoveel zij betrekking hebben op de bepaling van de bedragen, bij het concipiëren van een ontwerp voor een algemene maatregel van bestuur, op te stellen ingevolge het thans voorgestelde artikel 53, in zijn overwegingen betrekken. Ook de vraag, of bij de berekening van afstandsgelden als minimum zal worden aangehouden de afstand, af te leggen door de deurwaarder, die het dichtst bij de plaats van handeling is gevestigd, of dat daarbij alleen rekening zal worden gehouden met binnen het kanton, waarin de ambtshandeling moet geschieden, gevestigde deurwaarders, zal daarbij aan de orde komen. De ondergetekende meent zich zijn standpunt nog te mogen voorbehouden totdat hij het overleg in dezen met het bestuur van de Vereniging van Deurwaarders heeft afgerond. Met de verdere behandeling van dit ontwerp zou hij daarop niet willen wachten.

Wat betreft de grens voor zaken, waarin een lager tarief zal

gelden, zij opgemerkt, dat het bedrag van f 200 in het licht van bovenvermelde voorstellen over het tarief in kantongerechtszaken thans duidelijk zin heeft gekregen. Dit punt zal, indien het voorstel over de regeling van het deurwaarders-tarief wordt gevolgd, in de algemene maatregel van bestuur worden vastgelegd.

De opmerking over de vergoeding van vervoerskosten binnen de standplaats van de deurwaarder is verwerkt in het nieuwontworpen artikel 55. Hierin is ook de regeling van deze kosten bij algemene maatregel van bestuur voorgeschreven. De gedachten van de ondergetekende gaan uit naar een vast bedrag, ongeacht de afstand.

Met de opmerkingen, door de commissie gemaakt naar aanleiding van de artikelen 59a en 59d, zal rekening worden gehouden bij de opstelling van meergenoemde algemene maatregel van bestuur.

Het ligt in de bedoeling, de hierboven bedoelde regelingen op te nemen in het Deurwaardersreglement. Een algehele herziening van dit reglement is reeds enige tijd in voorbereiding. De besprekingen, welke hiervoor nog noodzakelijk zijn, worden met spoed voortgezet. Er wordt naar gestreefd, dat het nieuwe Deurwaardersreglement, bevattende mede de tarieven voor ambtshandelingen, in werking kan treden gelijktijdig met artikel 2 van het onderhavige wetsontwerp.

Artikel III

In het algemene deel van deze memorie is reeds meegedeeld, dat de ondergetekende met de commissie van oordeel is, dat ook de bedragen uit de zesde titel van het tarief uit de wet moeten worden gelicht en bij algemene maatregel van bestuur moeten worden vastgesteld. Aansluiting aan het premieloon der sociale verzekeringswetten ligt inderdaad in de bedoeling. In de uit te vaardigen algemene maatregel van bestuur zal dan ook de vergoeding voor tijdverzuim van getuigen op hetzelfde bedrag worden gesteld als de overeenkomstige vergoeding ingevolge de Coördinatiewet Sociale Verzekeringen en de ongevallenwetten.

In artikel 60 is voorts een delegatie tot vaststelling van bedragen voor vacatie en reis- en verblijfkosten opgenomen voor bewaarders van in beslag genomen en verzegelde goederen, houders of bewaarders van stukken, deskundigen en getuigen.

Hierdoor zal in de toekomst ook voor deze vergoedingen een soepeler aanpassing mogelijk zijn aan het prijspeil.

De artikelen 61 tot en met 66 van de wet kunnen dienen-gevolge vervallen. Een nieuw artikel wordt toegevoegd om de wet een citeertitel te geven. Nu er in de zesde titel nog slechts drie artikelen overblijven en deze uiteenlopende onderwerpen regelen, is het opschrift van de titel gewijzigd in: Slotbepalingen.

Artikel IV

De gewijzigde opzet van het wetsontwerp maakt een wijziging van de in het ontwerp voorgestelde redactie van artikel 36 van het tarief van gerechtskosten in strafzaken noodzakelijk.

Artikel IX

Zoals aan het slot van het algemene deel van deze memorie reeds is opgemerkt, moet artikel 221 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet worden ingetrokken. Wel moet dit artikel worden gewijzigd in verband met de aanvulling, voorgesteld in artikel 23 van de Wet tarieven in burgerlijke zaken.

Artikelen X—XII

De hiergenoemde wetten moeten nog worden aangepast aan de voorstellen tot wijziging van de tarieven in burgerlijke zaken.

Artikel XIII

Artikel 77 van de Ruilverkavelingswet 1954 wordt aangevuld overeenkomstig het bij artikel 2 in deze memorie gestelde.

Artikel XV

In verband met de gewijzigde opzet van het wetsontwerp komt het de ondergetekende gewenst voor, aan de Kroon een ruime mogelijkheid voor te behouden, voor de verschillende delen van het wetsontwerp verschillende tijdstippen voor het in werking treden te bepalen. Te dien einde is de tweede volzin van dit artikel gewijzigd.

De Minister van Justitie,
A. C. W. BEERMAN.